

ЈЕЛЕНА МАРИЋЕВИЋ

КОВЧЕЖИЋ СИМБОЛИЧКОГ ЗНАЊА

„Ученик је тај који бира свог учитеља, па је одлазак на маргину – одлука фра Петра да се исповеди фра Николи – први 'час' у образовању овог идентитета. Тиме се у Андрићевој причи („Чаша“) отвара проблем просветитељског образовања и предаје, јер знање више не постоји у центру заједнице, већ на њеној маргини... 'Ми' маргине тако обликује један елитни идентитет, једну елитну заједницу која у себе укључује изабране. Та изабраност не започиње од учитеља већ од ученика“; записао је један од мојих учитеља, као да је послушао глас фра Петра: „Запиши, па ће и Бог упамтити!“

Нисам лично познавала професоре Боривоја Маринковића и Милорада Павића, али сам их изабрала за учитеље и обратила се њиховом делу, на исти начин на који се фра Петар обратио фра Николи. Фра Никола пренео је фра Петру *симболичко знање*, које је отелотворено у *симболичкој аури чаше*, његовој одређеној индивидуалности. Бит индивидуалности не проговара, дакле, кроз језик, већ кроз предмете-симболе! Симболичко знање и аманет које сам добила обраћајући се делу Боривоја Маринковића и Милорада Павића, стају у симболичку ауру *КОВЧЕЖИЋА!*

Ни Павић, ни Маринковић нису прештампали свој први рад о Доситеју. Чланке, студије и ситније прилоге о *српском Сократију*, Боривоје Маринковић објединио је књигом *Трагом Досићеја* (2008). Павић је свој рад на Доситеју уобличио у сегментима књига *Језичко ђамћење и ђеснички облик* (1976) и *Историја, сѣналеж, сѣил: Језичко ђамћење и ђеснички облик II* (1985). У овим њиховим синтезама, међу најранијим радовима о *српском Анахарзису* издвајају се чланци из 1958. године и то чланци штампани један до другог, у првом броју *Ковчежића. Прилога и гѣрађе о*

Доситеју и Вуку. Метафора *ковчежића* посебно добија на значају, будући да као диптих садржи преграду која дели два палимпсестна портрета: Доситејев и Вуков. Рад који је добио награду *Боривоје Маринковић* заправо је само једна половина *ковчежића*, који ће бити склопљен тек када се исприча и прича о *брајисјивеничком* палимпсестном портрету Вука Караџића. А та целина надилази категорију награде, и заокружује нешто што је један од мојих учитеља назвао невербалним, али најдубљим споразумевањем, које је уједно и имплицитна критика Просвећености и просветитељског дијалога, који почива на претпостављеној чињеници да су баш закони разума заједнички и обавезујући за све учеснике дијалога. Отуда и прича о *палимпсестном портрету* Доситеја Обрадовића није прича о Доситеју као просветитељу, већ половина симболичног аманета – *ковчежића*. Хвала мојим учитељима – и живим и мртвим!*

---

* Реч приликом уручења награде *Боривоје Маринковић*, за рад „Палимпсестни портрет Доситеја Обрадовића: Боривоје Маринковић – Милорад Павић”, на Филозофском факултету у Новом Саду, 19. новембра 2014.